

Брисел, 28.06.2021
СОО(2021) 323 крајна верзија

**СООПШТЕНИЕ ОД КОМИСИЈАТА ДО ЕВРОПСКИОТ ПАРЛАМЕНТ,
СОВЕТОТ, ЕВРОПСКИОТ ЕКОНОМСКИ И
СОЦИЈАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТОТ НА РЕГИОНИ**

Стратешка рамка на ЕУ за здравје и безбедност при работа 2021 - 2027

Безбедност и здравје при работа во светот на работата кој се менува

{SWD(2021)148крајна верзија}{SWD(2021)149крајна верзија}

СООПШТЕНИЕ ОД КОМИСИЈАТА ДО ЕВРОПСКИОТ ПАРЛАМЕНТ, СОВЕТОТ, ЕВРОПСКИОТ ЕКОНОМСКИ И СОЦИЈАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТОТ НА РЕГИОНИ

Стратешката рамка на ЕУ за здравје и безбедност при работа 2021-2027 година Безбедност и здравје при работа во променлив свет на работа

1. БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА ВО ЕУ

1.1. Вредноста на здравјето и безбедноста при работа

Законодавството за безбедност и здравје при работа (БЗР) на ЕУ е од суштинско значење за заштита на здравјето и безбедноста на речиси 170 милиони работници во ЕУ¹. Заштитата на луѓето од опасности по здравјето и безбедноста на работа е клучен елемент за постигнување одржливи пристојни услови за работа за сите работници. Таа овозможи да се намалат здравствените ризици при работа и да се подобрат стандардите за БЗР во ЕУ и во повеќето сектори. Сепак, предизвиците остануваат и пандемијата „Ковид-19“ ги зголеми ризиците што треба да се решат.

Заштитата на здравјето и безбедноста на работниците, утврдена со Договорите² и Повелбата за основните права³, е една од клучните елементи на економијата на ЕУ која работи за луѓето. Правото на здраво и безбедно работно место се рефлектира во принципот 10 од Европскиот столб за социјални права и е основа за постигнување на целите за одржлив развој на Обединетите нации⁴. Исто така, тоа е еден од темелите на Европската здравствена унија во изградба.

Новата рамка за БЗР 2021-2027 година, објавена во акциониот план Европски столб за социјални права⁵, ги поставува клучните приоритети и акции неопходни за подобрување на здравјето и безбедноста на работниците во наредните години во контекст на пост-пандемскиот свет, обележани со зелени и дигитални транзиции, економски и демографски предизвици и променлив поим за традиционална работна средина.

¹ Евростат, *lfsa_egan2*, само за вработени (исклучувајќи ги семејните работници)

² https://europa.eu/european-union/law/treaties_en

³ Повелба за основните права на Европската унија, *CB K 326, 26.10.2012, cmp. 391*

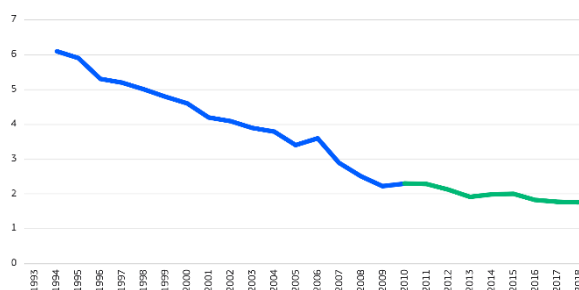
⁴ <https://sdgs.un.org/goals>

⁵ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-action-plan_en

Здравите и безбедни работни услови се предуслов за здрава и продуктивна работна сила. Никој не смее да страда од болести или несреќи поврзани со работата. Тоа е исто така важен аспект и на одржливоста и конкурентноста на економијата на ЕУ.

Последните три децении донесоа значителен напредок во БЗР: фаталните несреќи при работа во ЕУ се намалија за околу 70% помеѓу 1994 и 2018 година (слика 1). Иако факторите како што се де-индустријализација и подобра медицинска нега несомнено придонесоа за ова намалување, системот за БЗР на ЕУ исто така одигра значајна улога. И покрај овој напредок, се уште имаше над 3 300 несреќи со смртни последици и 3,1 милиони несреќи со фатален исход во ЕУ-27 во 2018 година, а над 200 000 работници умираат секоја година од болести поврзани со работата. Ова носи огромно човечко страдање. Затоа, одржувањето и подобрувањето на стандардите за заштита на работниците е тековен предизвик и неопходност.

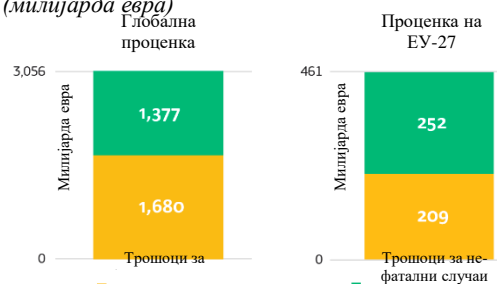
Слика 1: Фатални несреќи на работа во ЕУ - 1994-2018 година (случаи на 100 000 вработени)

Извор: Евростат, податоци за заеднички економски сектори во ЕУ -15 (1994 - 2009), како и за сите економски сектори во ЕУ -27 (2010 -

Покрај здравјето и благосостојбата, постои силно економско чувство за високо ниво на заштита на работниците. Несреќите и болестите поврзани со работата ја чинат економијата на ЕУ годишно над 3,3% од БДП⁶ (околу 460 милијарди евра во 2019 година) (слика 2). Иако трошоците за благосостојбата зад овие бројки се непрецизни, добрата пракса со БЗР помага бизнисите да се направат попродуктивни, конкурентни и одржливи. Проценките покажуваат дека за секое евро инвестирано во БЗР, повратот за работодавачот е околу двојно повеќе⁷⁸. Цврста структура за поддршка на БЗР која ги задоволува специфичните потреби на МСП, столбот на економијата на ЕУ, ќе обезбеди витален

Слика 2: Трошоци за општеството за повреди и болести поврзани со работата, 2019 година (милијарда евра)

Извор: „Меѓународна споредба на трошоците за несреќи и болести поврзани со работата“ (ЕУ-АБЗР, 2017 година), проценка врз основа на

⁶ Оваа бројка е пресметана со користење на процентот на животни години прилагодени за попреченост (ЖГПП) во вкупниот број работни години на работното население во ЕУ помножено со БДП на ЕУ. ЖГПП се пресметуваат со собирање на годините на загубени животи (ГЗЖ) и годините поминати со попреченост (ГПП), за фатални и не-фатални несреќи и болести поврзани со работата.

⁷ Европска комисија, Генерален директорат за вработување, социјални работи и инклузија, „Социо-економски трошоци за несреќи при работа и лошо здравје поврзани со работата-краен извештај“, 2011 година.

⁸ Томпа, Е. „Економската анализа на ИЗР препорачува комбинација на методи за намалување на изложеноста на силиконска прашина“, На работа, издание 101, лето 2020 година: Институт за работа и здравје, Торонто.

придонес за одржлива економија и за успехот на БЗР во ЕУ во целина. Добра БЗР, исто така, ги намалува трошоците за здравствена заштита и другите оптоварувања во општеството, за разлика од тоа трошоците за лоша БЗР се високи за поединците, бизнисите и општеството.

Пандемијата „Ковид-19“ покажа колку е клучен БЗР за заштита на здравјето на работниците, за функционирање на нашето општество и за континуитет на критични економски и социјални активности. Затоа, патот кон закрепнување и реактивирање на продуктивноста, исто така, мора да ја вклучи обновената посветеност да се задржи безбедноста и здравјето при работа во преден план и да се подобри синергијата помеѓу БЗР и политиките за јавно здравје.

1.2. Системот на ЕУ при работа

Два фактори помагаат да се објаснат постигнувањата на пристапот на ЕУ кон БЗР. Прво, ЕУ и земјите членки развија **напреден регулаторен систем** за утврдување на превентивни и заштитни мерки за справување со професионалните ризици. Второ, истиот се потпира на **трипартитниот пристап** според кој работниците, работодавачите и владите се тесно вклучени во развојот и спроведувањето на овие мерки за БЗР на ниво на ЕУ и на национално ниво. Згора на тоа, континуираната поддршка што се обезбедува особено за микро претпријатијата и МСП помага во правилната примена на правилата за БЗР.

Законската рамка на ЕУ за БЗР се состои од рамковна директива и 24 специфични директиви развиени со текот на времето. Европската **Рамковна директива за безбедност и здравје при работа**⁹ од 1989 година е основа за **заеднички принципи и минимални стандарди низ ЕУ**. Истата се фокусира на култура за спречување ризик и ги утврдува обврските на работодавачите за: (i) проценки на ризик; (ii) превентивни мерки; (iii) давање информации за БЗР на работниците; (iv) обука; (v) консултации; и (vi) урамнотежено учество. Овие обврски важат за сите сектори и професии и за јавни и приватни работодавачи. **Специфични директиви** се однесуваат на одредени ризици, групи и поставки¹⁰.

Законодавството за ЕУ за БЗР се развива во тесна соработка со **Советодавниот комитет за безбедност и здравје при работа (ACSH)**¹¹, трипартитно тело составено од претставници на националната влада, синдикати и организации на работодавачи. **Европската агенција за безбедност и здравје при работа (EU-OSHA)** дава насоки и алатки, кои заедно со слични, национални, алатки базирани на интернет: (i) обезбедуваат информации специфични за секторот, првенствено насочени кон

⁹ Директива на Советот од 12 јуни 1989 година за воведување мерки за поттикнување на подобрувања во безбедноста и здравјето на работниците при работа (89/391/ЕЕЗ).

¹⁰ Имплементацијата на Рамковната директива и поврзаните директиви на ЕУ за БЗР за периодот 2013-2017 година е претставена во придружниот работен документ за персоналот РДП (2021) 148/2.

¹¹ Одлука на Советот од 22 јули 2003 година за формирање Советодавен комитет за безбедност и здравје при работа (2003/К 218/01) СВ К 218 од 13.09.2003 година.

малите и средни претпријатија (МСП), бидејќи тие вработуваат мнозинство работници во ЕУ и честопати се соочуваат со повисоки пречки за да обезбедат здравје и безбедност при работа; и (ii) да ги води работодавачите низ сите чекори на процесот на проценка на ризикот¹². **Високиот комитет на инспектори за труд (SLIC)**¹³ дава мислења за спроведување на законодавството на ЕУ за БЗР и промовира споделување знаења за практиките на трудовата инспекција.

1.3. Врз основа на претходните стратешки рамки и широки консултации

Веќе близу 20 години, стратешките рамки за БЗР на ЕУ играа клучна улога во начинот на кој националните власти и социјалните партнери одлучуваат за целите на БЗР. Овие цели вклучуваат (i) зголемување на усогласеноста со заедничките приоритети; (ii) олеснување на соработката; (iii) поттикнување инвестиции во БЗР; и (iv) промовирање конкретни активности на ниво на работно место.

Клучните **приоритети на стратешката рамка 2014-2020 година**¹⁴, како што се спречување на болести поврзани со работата, решавање на демографските промени и имплементација на законодавството, беа **претставени низ националните рамки**¹⁵. Некои од **клучните достигнувања** на ниво на ЕУ според претходната стратешка рамка вклучуваат: (и) 3 ажурирања на Директивата за канцерогени и мутагени агенци¹⁶ и предлог за четврто ажурирање; (ii) модернизација на 4 директиви, вклучително и во областите на гранични вредности на изложеност и биолошки агенци; (iii) голем број широко користени **упатства и онлајн алатки** на ЕУ-ОСХА за работодавачи, вклучително и за Ковид-19; и (iv) упатства и алатки за инспекција изработени од ВКИТ.

Оваа стратешка рамка се базира на запишување на постигнувањата во имплементацијата на стратешката рамка на ЕУ за здравје и безбедност при работа 2014-2020 година. Вежбата за запишување идентификуваше голем број предизвици поврзани со краткорочната имплементација на стратешката рамка во однос на: (i) ограничувања на ресурсите во земјите членки; (ii) потребата да се зголеми фокусот на професионалните болести, демографските промени, психосоцијалните ризици и нарушувањата на мускулно -скелетниот систем; и (iii) потребата да им се помогне и на трудовите инспекторати и на компаниите да ги подобрат стандардите за БЗР.

Оваа стратешка рамка, исто така, се базира на **придонесот од широк опсег на засегнати страни**, што ја отсликува посветеноста на сите чинители во неговата

¹² На пр. до денес, објавени се 250 онлајн интерактивни алатки за проценка на ризик (ОиПР), а повеќе од 70 се во развој. Со овие алатки се извршени повеќе од 173 000 проценки на ризик.

¹³ Претставување на тела за инспекциски трудови на земјите членки.

¹⁴ Соопштение од Комисијата до Европскиот парламент, Советот, Европскиот економски и социјален комитет и Комитетот на регионите за стратешка рамка на ЕУ за здравје и безбедност при работа 2014-2020 година, СОО (2014) 332 крајна верзија

¹⁵ Национални стратегии во областа на безбедноста и здравјето при работа во извештајот на ЕУ. ЕУ-АБЗР 2019.

¹⁶ Директива 2004/37/ЕЗ на Европскиот парламент и на Советот од 29 април 2004 година за заштита на работниците од ризици поврзани со изложеност на канцерогени или мутагени на работа.

имплементација. Темелите беа поставени со извештајот на ЕУ-АБЗР за националните стратегии за БЗР, конкретен извештај за евалуација и напредни алатки за испитување. Дополнителен клучен придонес во рамката дојде од: (i) неколку заклучоци на Советот¹⁷; (ii) извештаи¹⁸, препораки, сослушувања и други размени со Европскиот парламент; (iii) размена со социјални партнери и независни експерти; (iv) одговори од отворена јавна консултација; и (v) мислењето од СКБЗ.

Исто така, се надоврзува на информациите дадени со проценката на практичната имплементација на Рамковната директива 89/391/ЕЕЗ за безбедност и здравје на работниците при работа и 23 поврзани Директиви на ЕУ за периодот 2013-2017 година.

Работниот документ за персоналот¹⁹ и краткиот преглед на извештајот²⁰ што го придружуваат ова соопштение ги сумираат овие резултати.

2. АЖУРИРАНА ВИЗИЈА ЗА БЗР - Три клучни цели

Приоритетите од претходната рамка остануваат релевантни и денес. Меѓутоа, потребни се понатамошни активности за БЗР во ЕУ за да се направат работните места соодветни за се побрзите промени во економијата, демографијата, работните модели и општеството во целина²¹. За одреден дел од работниците во ЕУ, концептот на работно место станува се повеќе променлив, но и посложен бидејќи се појавуваат нови организациски форми, деловни модели и индустрии. Пандемијата Ковид-19 ги нагласи овие сложености и ги направи политиките за БЗР и јавното здравство повеќе меѓусебно поврзани од кога било досега.

Затоа, стратешката рамка се фокусира на **три меѓусебно поврзани клучни цели** за следните години:

- предвидување и управување со **промени** во новиот свет на работа предизвикани од зелените, дигиталните и демографските транзиции;
- подобрување на **превенцијата** од несреќи и болести на работното место;
- зголемување на **подготвеноста** за какви било потенцијални здравствени кризи во иднина.

¹⁷ Заклучоци на Советот од 13 јуни 2019 година „Променливиот свет на работа: размислувања за новите форми на работа и импликации по безбедноста и здравјето на работниците“ (романско претседателство); Заклучоци на Советот од 10 декември 2019 година „Нова стратешка рамка на ЕУ за здравје и безбедност при работа: Подобрување на имплементацијата на безбедност и здравје при работа во ЕУ (финско претседателство); Заклучоци на Советот од 8 јуни 2020 година „Подобрување на благосостојбата при работа“ (хрватско претседателство).

¹⁸ Резолуција на Европскиот парламент од 19 јануари 2017 година за Европски столб за социјални права (2016/2095 (ИНИ)); Резолуција на Европскиот парламент од 17 декември 2020 година за силна социјална Европа за праведни транзиции (2020/2084 (ИНИ))

¹⁹ SWD(2021) 148/2.

²⁰ SWD(2021) 149/2.

²¹ ЕСЕНЕР 2019.

За да се постигнат овие цели, потребни се активности на ниво на ЕУ, како и на национално, секторско и ниво на претпријатие.

Имплементацијата на овие три цели ќе биде поткрепена со: (i) социјален дијалог; (ii) зајакнување на базата на докази; (iii) зајакнување на спроведувањето; (iv) подигање на свеста; и (v) финансирање.

2.1. Предвидување и управување со промените

Природата на многу задачи, работни шеми и работни места се менува. Се појавија работни места што не постоеја пред една деценија, поттикнати од **зелените и дигиталните транзиции**. Европскиот зелен договор²², Дигиталната стратегија на ЕУ²³ и новата индустриска стратегија за Европа²⁴ заедно ќе: (i) генерираат големи инвестиции; (ii) придонесат за раст, иновации и создавање работни места; и (iii) обезбедување флексибилност и можности за работниците, бизнисите и самовработените. Буџетот на ЕУ од 1,8 трилиони евра за 2021-2027 година, вклучително и NextGenerationEU, ќе ги поддржи овие иницијативи и ќе придонесе за одржливо закрепнување. Во исто време, демографските промени во форма на стареење на работната сила во Европа бараат континуирано размислување и одговор. Здравјето и безбедноста при работа играат суштинска улога во ова, бидејќи како што стареат работниците, потребно е работната средина и задачите да се прилагодат на нивните специфични потреби и да се минимизираат ризиците. Затоа, Прелиминарниот извештај за стареењето²⁵ започна дебата, вклучително и за условите за учество на постарите работници на пазарот на трудот.

²² https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

²³ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age_en

²⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0102>

²⁵ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/1_en_act_part1_v8_0.pdf

Напредокот во технологијата може да обезбеди нови можности за работниците во сите фази од нивниот живот и кариера. Дигиталните технологии можат да им овозможат на работниците, вклучувајќи ги и работниците со попреченост или постарите работници, како и нивните работодавачи, дигитално овозможени решенија за поддршка на нивното здравје и благосостојба. Овие технолошки достигнувања можат да понудат зголемени можности за подобрување на рамнотежата помеѓу работата и животот како за жените, така и за мажите, а воедно ја поддржуваат и имплементацијата на БЗР преку достапни алатки, подигање на свеста и поефикасна инспекција. Роботизацијата, употребата на вештачка интелигенција и поголемата распространетост на работа од далечина ги намалуваат ризиците од опасни задачи, како што се оние во високо контаминирани области како што се системи за отпадни води, депонии или земјоделско-дезинсекциони области. Сепак, новите технологии, исто така, предизвикуваат голем број предизвици поради две работи: (i) зголемена неправилност кога и каде се извршува работата; и (ii) ризиците поврзани со нови алатки и машини. Климатските промени, исто така, можат да влијаат врз безбедноста и здравјето на работниците, вклучително и преку зголемена температура на околината, загадување на воздухот и екстремни временски услови.

- ***Модернизирање и поедноставување на правилата за БЗР на ЕУ во контекст на зелените и дигиталните транзиции***

Законодавството за ЕУ за БЗР веќе опфаќа многу од **ризиците што произлегуваат од промената на индустриите, опремата и работните места**. Во последниве години, четири директиви за БЗР се модернизирани, опфаќајќи опрема за лична заштита, медицински третман на пловни објекти, биолошки агенци на работа и изложеност на хемиски агенци²⁶. Комисијата, исто така, предложи да се ревидира Директивата за машини²⁷, која се однесува на ризиците што произлегуваат од дигитализацијата и употребата на машини кои се исто така релевантни за здравјето и безбедноста на работниците. Исто така, се предлага првата правна рамка за ВИ, која ги третира ризиците од одредени ВИ системи што се користат при вработување, управување со работници и пристап до самовработување²⁸. И покрај тоа, значајните технолошки достигнувања, особено во **опрема и работни места со екран за приказ**, како и развојот на потребите и капацитетите на стареењето на работната сила, бараат дополнителни релевантни законски ажурирања. Индустријата 5.0²⁹ предлага визија како европската индустрија може да ја води зелената и дигиталната транзиција со

²⁶ Лична заштитна опрема (Директива на Советот 89/656/ЕЕЗ); медицински третман на пловни објекти (Директива на Советот 92/29/ЕЕЗ); биолошки агенци при работа (Директива 2000/54/ЕЗ на Европскиот парламент и на Советот); 5-та листа на Индикативни ограничувачки вредности на професионална изложеност (Директива на Комисијата 2019/1831).

²⁷ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/2019-Revision-of-the-Machinery-Directive>

²⁸ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/proposal-regulation-laying-down-harmonised-rules-artificial-intelligence>

²⁹ https://ec.europa.eu/info/news/industry-50-towards-more-sustainable-resilient-and-human-centric-industry-2021-jan-07_en

усогласување на правата и потребите на работниците, со технолошкиот напредок и планетарните граници.

Промената на облиците на работа, кои меѓу другото произлегуваат од дигитализацијата, со значително зголемување на популацијата што работи од далечина, исто така, ќе бара нови и ажурирани решенија за БЗР. Брзиот распоред на безжични, мобилни и други напредни технологии - и зголемена употреба на такви уреди за работни цели - бараат дополнителна анализа на изложеноста на работниците на оптичко зрачење и електромагнетни полиња и можни негативни здравствени ефекти во случај на помоќни апарати.

Комисијата ги следи севкупните случувања на новите форми на работа и деловни модели, особено оние поврзани со економијата по потреба на Интернет. Истата започна втора фаза консултации со социјалните партнери и доколку социјалните партнери не се подготвени да преговараат меѓу себе, ќе поднесе иницијатива за подобрување на условите за работа на луѓето што работат преку дигитални платформи на крајот на 2021 година³⁰. Една клучна цел на оваа иницијатива е да обезбеди соодветни услови за работа, вклучително и во однос на здравјето и безбедноста, на сите луѓе што работат преку платформи. Ова особено ќе ја разјасни ситуацијата во однос на законодавството за БЗР што се однесува на лица признати како работници, а не за лица квалификувани како самовработени.

Како што започнува имплементацијата на неколку иницијативи според Европската зелена спогодба и Стратегијата за одржливост на хемикалии на ЕУ³¹, тековните гранични вредности на одредени опасни супстанции што се користат во постојните и новите сектори треба да се ревидираат³². Ова е релевантно како за прашањето за зелените транзиции, така и за спречување на болести поврзани со работата, особено за рак (види исто така Дел 2.2). За **олово** и **кобалт**, две опасни супстанции кои често се користат во технологиите за обновлива енергија и во производството на батерии, новите научни податоци покажуваат дека треба да се прегледаат граничните вредности или, во случај на кобалт, истата да се утврдат.

Друга таква супстанца е **азбест**. Изложеноста на азбест ќе биде ризичен фактор за здравјето во бранот за реновирање³³, чија цел е да ги направи зградите соодветни за климатски неутрална иднина во контекст на Европскиот зелен договор. Иако повеќе не може да се произведува или користи во ЕУ, постои наследен проблем за работниците со реновирање на згради што често бара отстранување на азбест користен пред многу години. Изложеноста на азбест одзема околу 88 000 животи годишно во Европа, што претставува 55-85% од карциномите на белите дробови развиени при работа, а процентот на смртност од оваа изложеност ќе продолжи да

³⁰ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=522&furtherNews=yes&newsId=10025>

³¹ <https://ec.europa.eu/environment/pdf/chemicals/2020/10/Strategy.pdf>

³² <https://echa.europa.eu/oels-activity-list/-/substance-rev/25140>

³³ Соопштение од Комисијата до Европскиот парламент, Советот, Европскиот економски и социјален комитет и Комитетот на региони: Бран за обнова на Европа - раззеленување на нашите згради, создавање работни места, подобрување на животот, СОО/2020/662 крајна верзија

се зголемува до крајот на 2020-тите и 2030-тите години³⁴. Строгите обврски во однос на заштитата, планирањето и обуката веќе важат за работодавачите. Меѓутоа, во однос на најновите научни докази, граничната вредност на изложеност за азбест треба да се намали. За таа цел, Комисијата ја започнува втората консултација со социјалните партнери³⁵ паралелно со оваа стратешка рамка.

- **Фокусирање на психосоцијални ризици**

Дури и пред пандемијата, проблемите со психичкото здравје погодуваа околу 84 милиони луѓе³⁶ во ЕУ. Половина од работниците во ЕУ сметаат дека стресот е вообичаен на нивното работно место, а стресот придонесува за околу половина од сите изгубени работни денови. Речиси 80% од менаџерите се загрижени за стресот поврзан со работата³⁷.

Како резултат на пандемијата, близу 40%³⁸ од работниците почнаа да работат од далечина со полно работно време³⁹. Ова ги замаглува традиционалните граници помеѓу работата и приватниот живот и заедно со други трендови за работа на далечина, како што се постојана поврзаност, недостаток на социјална интеракција и зголемена употреба на ИКТ, предизвика и дополнителен пораст на **психосоцијални и ергономски ризици**.

Доказите сугерираат дека справувањето со опасностите за психосоцијалната благосостојба бара процес со различни фази што подразбира промени во работната средина. Европската комисија финансира проекти што се однесуваат на овие предизвици. Проектите имаат за цел да развијат и спроведат интервенции за промовирање на добро психичко здравје и спречување на психичките заболувања од работа. Особено, проектите од „Хоризонт 2020“ „Magnet4Europe“⁴⁰ и „EMPOWER“⁴¹ се очекува да дадат иновативни резултати. За основните работници во здравствените или здравствените сектори, проектот „RESPOND“ има за цел да одговори на негативните ефекти на психичкото здравје поради пандемијата Ковид-19⁴².

³⁴ Работа со азбест во обнова на енергија (мислење на сопствена иницијатива). <https://www.eesc.europa.eu/en/news-media/news/workers-health-should-not-be-jeopardised-order-make-buildings-energy-efficient>.

³⁵ Документите за консултации ќе бидат објавени овде: https://ec.europa.eu/social/main.jsp?advSearchKey=consultationsocialpartners&mode=advancedSubmit&catId=22&doc_submit=&policyArea=0&policyAreaSub=0&country=0&year=0#navItem-1

³⁶ https://ec.europa.eu/health/sites/default/files/state/docs/2018_healthatglance_rep_en.pdf

³⁷ Еврофонд и ЕУ-АБЗР (2014), Психосоцијални ризици во Европа: Распространетост и стратегии за превенција, Канцеларија за публикации на Европската унија, Луксембург.

³⁸ Во споредба со почетокот на 2020 година, кога 1 од 10 вработени лица во ЕУ работеа од далечина, со полно работно време или повремено, и генерално во професии со високи квалификации во секторите на информатичко-комуникациската технологија (ИКТ) и интензивно знаење.

³⁹ https://ec.europa.eu/jrc/sites/jrcsh/files/jrc120945_policy_brief_-_covid_and_telework_final.pdf

⁴⁰ <https://cordis.europa.eu/project/id/848031>

⁴¹ <https://cordis.europa.eu/project/id/848180>

⁴² <https://www.respond-project.eu>

Комисијата ќе:

- Модернизирање на законодавната рамка за БЗР поврзана со **дигитализацијата** преку ревидирање на **Директивата за работни места**⁴³ и **Директивата за опрема со екран**⁴⁴ до 2023 година;
- Предложени **заштитни гранични вредности** за:
 - **азбест** во Директивата Азбест при работа⁴⁵ во 2022 година;
 - **олово и ди-изоцијанати** во Директивата за хемиски агенции⁴⁶ во 2022 година;
 - **кобалт** во Директивата за канцерогени и мутагени агенции во Q1 2024 година.
- Започнете „Кампања за здрави работни места на EU-OSHA“ 2023-2025 за создавање безбедна и здрава **дигитална иднина**, што особено опфаќа **психосоцијални и ергономски ризици**.
- Во соработка со земјите членки и социјалните партнери, подгответе **не-законодавна иницијатива на ниво на ЕУ поврзана со психичкото здравје при работа**, која ги оценува новите прашања поврзани со психичкото здравје на работниците и дава насоки за дејствување пред крајот на 2022 година.
- Развијте аналитичка основа⁴⁷, **е-алатки и упатства** за проценки на ризик поврзани со зелени и дигитални работни места и процеси, вклучувајќи особено **психосоцијални и ергономски ризици**.
- Прашајте експертскиот панел за ефективни начини за инвестирање во здравството⁴⁸, да даде мислење за поддршка на **психичкото здравје на здравствените работници и другите основни работници** до крајот на 2021 година.
- Обезбедете соодветно следење на Резолуцијата на Европскиот парламент за **правото на исклучување**⁴⁹.

Комисијата ги повикува земјите членки:

- Да ги ажурираат нивните национални правни рамки, во консултација со социјалните партнери, за да се посвети внимание на ризиците и можностите за БЗР поврзани со зелените и дигиталните транзиции. Земјите членки треба да се фокусираат на употребата на дигитални алатки за да ја направат трудовата

⁴³ Директива на Советот 89/654/ЕЕЗ од 30 ноември 1989 година во врска со минималните барања за безбедност и здравје за работното место.

⁴⁴ Директива на Советот 90/270/ЕЕЗ од 29 мај 1990 година за минималните безбедносни и здравствени барања за работа со опрема со екран.

⁴⁵ Директива 2009/148/ЕЗ на Европскиот парламент и на Советот од 30 ноември 2009 година за заштита на работниците од ризици поврзани со изложеност на азбест при работа.

⁴⁶ Директива на Советот 98/24/ЕЗ од 7 април 1998 година за заштита на здравјето и безбедноста на работниците од ризиците поврзани со хемиските агенции при работа.

⁴⁷ 2021-2024 преглед на БЗР за дигитализација и психосоцијални ризици, во соработка со ЕУ-АБЗР

⁴⁸ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/expert_panel/docs/mandate_workforce_mental-health_en.pdf

⁴⁹ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0021_EN.html

инспекција поефикасна како за спречување, така и за откривање прекршувања на законодавството.

- Организирајте „рецензии“ кои се однесуваат на професионални психосоцијални и ергономски прашања.
- Зајакнете го мониторингот и собирањето податоци за состојбата со психичките и психосоцијалните ризици во секторите.

Комисијата ги поканува социјалните партнери да:

- Преземат дејствија и да ги ажурираат постојните договори на меѓу-индустриско и секторско ниво за решавање на нови прашања за БЗР поврзани со дигиталниот пазар на труд, особено психосоцијалните и ергономските ризици, до 2023 година.
- Најдете заеднички договорени решенија за решавање на предизвиците покренати од телекомуникацијата, дигитализацијата и правото на исклучување, врз основа на Рамковниот договор за европски социјални партнери за дигитализација⁵⁰.

2.2. Подобрување на превенцијата од болести и несреќи поврзани со работата

Сите напори мора да бидат распоредени за да се намалат смртните случаи поврзани со работата што е можно повеќе, во согласност со пристапот **„Визија нула“ за смртни случаи поврзани со работа во ЕУ⁵¹**. За таа цел, оваа стратешка рамка ја зајакнува **превентивната култура**, како во организациите, така и кај индивидуалните работници. Спречувањето на смртни случаи поврзани со работа ќе биде можно само со: (i) темелна **истрага за несреќи и смртни случаи** на работното место; (ii) идентификување и **решавање на причините за овие несреќи и смртни случаи**; (iii) **подигнување на свесноста** за ризиците поврзани со работни несреќи, повреди и професионални заболувања; и (iv) **зајакнување на спроведувањето** на постојните правила и упатства. Поуки научени од „промашување за малку“ и критични инциденти - и размена на информации за овие настани ќе доведе до подобра анализа и превенција низ ЕУ. На пример, во земјоделството и шумарството во ЕУ, бројот на несреќи и жртви останува неприфатливо висок. Веродостојни податоци за бројот на несреќи и смртни случаи на фарми во овој поглед се од суштинско значење, како и

ПРЕВЕНЦИЈА

⁵⁰ https://www.etuc.org/system/files/document/file2020-06/Final%2022%2006%2020_Agreement%20on%20Digitalisation%202020.pdf

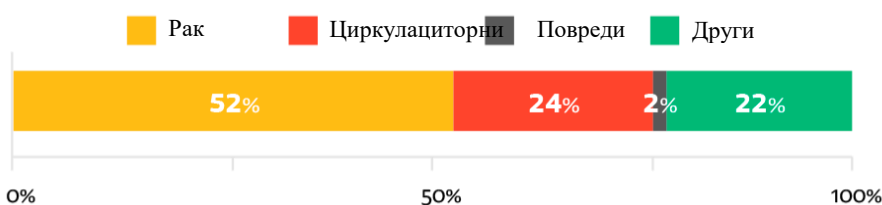
⁵¹ Резолуцијата на Европскиот парламент од 17 декември 2020 година за силна социјална Европа за праведни транзиции (2020/2084 (ИНИ)) ги повикува земјите членки да се посветат на елиминирање на смртните случаи поврзани со работата и намалување на болестите поврзани со работата до 2030 година, како и до Комисијата да се постигне оваа цел преку нова стратегија за БЗР.

сеопфатно подигање на свеста, вклучително и за потенцијалните ризици за другите членови на семејството и децата што живеат на фармата.

Причини за смртни случаи поврзани со работата

Ракот е водечка причина за смртни случаи поврзани со работа во ЕУ (Слика 3). Канцерогените супстанции придонесуваат за околу 100 000 смртни случаи на рак предизвикан од работното место секоја година. Акциите за борба против ракот на работното место се клучните компоненти на европскиот план за борба против ракот⁵², кој поставува нов пристап на ЕУ за одржлива превенција, третман и грижа за ракот. Заложбата на ЕУ за борба против ракот поврзан со работата е исто така во согласност со стратегијата на патоказот за канцерогени супстанции⁵³ 2020-2024, која ги обединува земјите членки и социјалните партнери за брзо спроведување на граничните вредности и другите одредби усвоени на ниво на ЕУ, ограничувајќи ја изложеноста на 26 опасни материји, а со тоа и подобрување на условите за работа на околу 40 милиони работници.

Слика 3: Причини за смртни случаи поврзани со работа (%) во ЕУ⁵⁴

Извор: „Меѓународна споредба на трошоците за несреќи и болести поврзани со работата“ EU-OSHA, 2017

Друг суштински аспект за подобрување на заштитата на работниците е решавање на **циркулаторни заболувања предизвикани од работата**, како што се срцеви заболувања или мозочен удар. Иако циркулаторните заболувања се **втората најголема причина за смртни случаи поврзани со работа** во ЕУ (слика 3), малку се знае за нивните основни причини и нивните врски со ризиците поврзани со работата. Ова го попречува распоредувањето на соодветни превентивни мерки на работното место. Понатамошно истражување и собирање податоци, како и унапредување на здравјето на работа и на ниво на ЕУ и на национално ниво, треба да бидат приоритет. Овие активности, исто така, треба да ги опфатат **мускулно - скелетните нарушувања (МСН)**, кои влијаат на милиони работници во ЕУ⁵⁵. МСН поврзани со работата во најлош случај може да доведат до попреченост и тие обично не се поврзани со една причина, туку со комбинација на физички, психосоцијални, организациски и индивидуални фактори.

⁵² https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/non_communicable_diseases/docs/eu_cancer-plan_en.pdf

⁵³ <https://roadmaponcarnogens.eu/>

⁵⁴ Бројките на ЕУ датираат од пред 2021 година, со што е вклучена и Велика Британија.

⁵⁵ <https://healthy-workplaces.eu/en/about-topic/what-issue>

- **Опасни супстанции**

Опасни материи може да се најдат на скоро сите работни места, а милиони работници во ЕУ се изложени на овие супстанции секој ден.

Генерално, процесот за справување со опасни супстанции базиран на научна проценка, консултација со трипартитниот АСШН и блиското вклучување на сите засегнати страни се покажа како успешен, иако одзема доста време и ресурси. Во рамките на оваа стратешка рамка, методологијата за справување со опасните супстанции ќе продолжи да се ажурира со цел да се идентификуваат понатамошните **ефикасности во воспоставувањето на граничните вредности за БЗР** во процесот на донесување одлуки. Покрај тоа, Комисијата ќе продолжи да го поедноставува интерфејсот помеѓу регулативата за БЗР и „REACH“⁵⁶ за да обезбеди заштита на работниците во согласност со пристапот „една супстанција, една проценка“ и ажурираниот пристап за подобра регулатива.

Тековната законска постапка за ограничувања за **акрилонитрил, никел соединенија и бензен**⁵⁷ според Директивата за канцерогени и мутагени (CMD) ќе помогне да се зголеми заштитата од канцерогени и мутагени супстанции за над 1 милион работници. Понатаму, АСШН ги идентификува супстанциите што треба да се решат приоритетно според CMD и Директивата за хемиски агенси, за да се обезбедат ажурирани гранични вредности за опасни хемикалии.

Приоритет ќе се даде на ажурирање и проширување на заштитата на работниците изложени на **репро-токсични супстанции**, во согласност со барањата на Европскиот парламент. Репро-токсикантите можат да имаат две групи на различни ефекти: (i) ефекти врз сексуалната функција и плодноста; и (ii) ефекти врз развојот на фетусот или потомството. Ова се сериозни здравствени ризици и можат да доведат до спонтан абортус, раѓање на мртво дете или нарушен когнитивен развој на зачатите деца. Според проценка на најлошото сценарио, репро-токсичните супстанции може да бидат причина за 1 274 нови случаи на репродуктивно лошо здравје секоја година, што доведува до економски трошоци од 381 милиони евра годишно. **Оловото** е најголем придонесувач за болести од репро-токсични супстанции⁵⁸. Затоа, претстојниот предлог за построги обврзувачки гранични вредности за олово ќе биде голем чекор напред во справувањето со репро-токсичните супстанции. Меѓутоа, исто така, ќе биде од суштинско значење да се изготви специфична листа за клучните репро-токсични супстанции на кои треба итно да се посвети внимание. Паралелно, Работната група за хемикалии на АСШН ќе продолжи да дискутира за потребата од додавање на репро-токсични супстанции и опасни медицински производи во CMD, како и методологија за утврдување на граничните вредности.

⁵⁶ Регулација за регистрација, евалуација, овластување и ограничување на хемикалии (https://ec.europa.eu/environment/chemicals/reach/reach_en.htm).

⁵⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0571>

⁵⁸ Study on reprotoxic chemicals. <https://ec.europa.eu/social/>.

Европскиот парламент и засегнатите страни, исто така, ја нагласија потребата од заштита на здравствениот персонал изложен на **опасни медицински** производи, како и други ризици. Европската комисија и EU-OSHA започнаа обемни студии и дијалози со експерти и засегнати страни за тоа како да се справат со овие ризици како дел од ефикасната здравствена заштита. Ова откри голема потреба за дополнителна обука, настава и насоки, како и предизвиците за донесување обврзувачко законодавство за решавање на ова прашање.

Промовирање здравје на работа

Здравата работна сила е основа за силна и издржлива економија и општество. Поттикнувањето на изборот на здрав начин на живот на работното место може значително да ја намали зачестеноста на отсуство од работа, болести и незаразни болести (како што се рак, дебелина, кардиоваскуларни заболувања и дијабет). На пример, преку Европскиот план за борба против ракот, ќе се започнат активности за подобрување на здравствената писменост за ризиците од рак и да им се дадат на луѓето насоки, информации и алатки, вклучувајќи ги и работниците, што им се потребни за да направат поздрав избор.

Работни места за сите

Препознавањето на различностите, вклучително и родовите разлики и нееднаквости, како и борбата против дискриминацијата во работната сила е од витално значење за обезбедување на безбедноста и здравјето и на жените и на мажите работници, вклучително и при проценка на ризикот при работа. На пример, пандемијата ги истакна ризиците од лошо адаптирани алатки и опрема (на пр. жените во здравствениот сектор треба да носат лична заштитна опрема наменета за мажи) и потребата да се обезбедат точни, навремени и лесно разбирливи информации за да се осигура дека сите работници, вклучувајќи ги и оние кои се најзагрозени, можат целосно да ги разберат правилата на работното место и да ги остварат своите права. Ќе бидат охрабрувани акции за избегнување родова пристрасност при проценка и приоритизирање на ризиците за дејствување со обезбедување: (i) **родова** застапеност во консултации со работници; (ii) обука прилагодена на личната состојба на вработените; и (iii) препознавање на ризици во занимања кои долго време се занемаруваат или се сметаат за „лесна работа“ (на пример, негуватели или чистачи).

Во согласност со стратегијата на Комисијата за правата на лицата со попреченост 2021-2030 година⁵⁹, Комисијата ќе претстави пакет за подобрување на резултатите од пазарот на трудот на **лицата со попреченост**. Овој пакет ќе вклучува насоки и поддршка за меѓусебно учење за: обезбедување здравје и безбедност при работа, како и за шеми за професионална рехабилитација за луѓе кои страдаат од хронични заболувања или луѓе кои биле жртви на несреќи.

⁵⁹ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8376&furtherPubs=yes>

Насилство, малтретирање или дискриминација на работното место, без разлика дали се заснова на пол, возраст, попреченост, религија или верување, расно или етничко потекло и сексуална ориентација може да влијае на безбедноста и здравјето на работниците, па затоа има негативни последици за погодените, нивните семејства, нивните соработници, нивните организации и општеството во целина. Тоа, исто така, може да доведе до ситуации на трудова експлоатација. Комисијата ќе процени како да се зајакне ефективност на Директивата за санкции за работодавачи (2009/52/EЗ), вклучително во однос на трудовите инспекции насочени кон особено ранливи групи работници. Комисијата предложи одлука на Советот со која се овластуваат земјите членки да ја ратификуваат, во интерес на ЕУ, Конвенцијата за насилство и вознемирување, од 2019 година (бр. 190)⁶⁰ на Меѓународната организација на трудот. Конвенцијата, исто така, вклучува специфични правила за родово базирано насилство и вознемирување на работа, кои ќе се зајакнат преку претстојниот законодавен предлог за спречување и борба против родово насилство врз жени и семејно насилство, како што е објавено во Стратегијата за родово еднаквост 2020-2025 година⁶¹.

Комисијата ќе:

- Промовира пристап **„Визија нула“** за смртни случаи поврзани со работа преку:
 - подобрување на собирањето податоци за несреќи при работа и професионални заболувања и анализа на основните причини за секоја смрт или повреда поврзана со работата;
 - формирање на посветена трипартитната ACSH работна група „Визија нула“ и развивање на таргетирани информативни акции и алатки за зголемување на свесноста;
 - зајакнување на спроведувањето преку поддршка на SLIC во зголемување на свесноста за намалување на смртни случаи поврзани со работа на ниво на компанија, споделување на добри практики и поддршка на зголемена обука за трудовите инспекторати.
- Ажурирање на правилата на ЕУ за опасни супстанции за борба против **ракот, репродуктивните и респираторните заболувања** преку:
 - започнување консултации со социјален партнер за намалени гранични вредности за **гасови од заварување, полициклични ароматични јаглеводороди, изопрен и 1,4-диоксан** според Директивата за карциногени и мутагени (CMD)⁶² во 2023 година;
 - идентификување на приоритетна листа на **репротоксични супстанции** на кои треба да се посвети внимание преку соодветните директиви до крајот на 2021 година.

⁶⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0024>

⁶¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0152>

⁶² Петта ревизија на ДКМ.

- Обезбедете ажурирани упатства, вклучително и за обуки, протоколи, надзор и мониторинг, за заштита на работниците од изложеност на **опасни медицински производи** до 2022 година.
- Направете преглед на БЗР на **здравствениот и негувателскиот сектор**, во соработка со EU-OSHA до Q1 квартал 2024 година.
- Поддршка за подигање на свеста за **мускуло-скелетни нарушувања, рак и психичко здравје**, како и **малтретирање на работното место и родова пристрасност**.
- Обезбедување информации специфични за секторот на МСП во соработка со EU-OSHA.
- Предлагање законодавна иницијатива за спречување и борба против родово насилство врз жени и семејно насилство пред крајот на 2021 година.

Комисијата ги повикува земјите членки да:

- Работат кон исполнување на пристапот „**визија нула**“ за смртни случаи поврзани со работа во ЕУ.
- Решавање на професионалните ризици поврзани со **циркулаторни заболувања**.
- Промовирање на Европскиот кодекс против ракот кај работниците за да се подобри нивната здравствена писменост и да се намалат ризиците од рак.
- Проценка и разгледување ризиците со посебен фокус на **најпогодените групи од пандемијата**, како што се лицата со попреченост.
- Активна поддршка на реинтеграција, недискриминација и адаптација на работните услови на работниците кои се пациенти со рак или преживевани од рак.
- Промовирање **родови размислувања** при дизајнирање, имплементација и известување.
- Активно решавање на **опасностите во здравствениот сектор** преку воспоставување и спроведување на процедури за безбедна работа и обезбедување **соодветна обука**.
- Обезбедување подобрени **насоки и обука** за мерките за проценка и превенција на ризици, особено за **микро претпријатијата и МСП**.

Обезбедување **обуки за земјоделци** преку Советодавни услуги за фарми за да ги зголемат своите вештини и свест за правилата за здравје и безбедност на фармите, вклучително и безбедна употреба на хемиски супстанции, а особено производи за заштита на растенијата.

Комисијата ги поканува социјалните партнери да:

- Развијте насоки за здравствениот сектор фокусирајќи се, меѓу другото, на заштитата на работниците од изложеност на **опасни медицински производи**, отворајќи го патот за развивање на онлајн алатка за интерактивна проценка на ризик (OiRA) специјално за здравствениот сектор во соработка со EU-OSHA.

2.3. Зголемување на подготвеноста - брзо реагирање на заканите

За време на кризи како што е „Covid-19“, безбедноста и здравјето при работа имаат клучна улога во помагањето на работниците, бизнисите и владите да ги заштитат животите и да управуваат со ризиците за благосостојба, континуитет на бизнисот и одржливост. Затоа, од суштинско значење е да ги научиме лекциите од пандемијата COVID-19 и да ја зголемиме подготвеноста за потенцијални идни здравствени кризи, но и пост-пандемско продолжување на работата. На мерките за зголемена хигиена, не-фармацевтски интервенции и поддршка на психичкото здравје треба да им се даде поголем приоритет преку подобрување на навременоста и ефективноста на одговорот на таквите кризи, како и треба дополнително да се развијат синергии помеѓу БЗР и јавното здравје. Затоа, сегашната рамка придонесува за здравствените политики и помага во зголемување на подготвеноста за иднината, паралелно со Соопштението за раните лекции извлечени од пандемијата „ Covid-19“⁶³.

ПОДГОТВЕНОСТ

Пандемијата Covid-19 ја откри важноста да се има севкупна рамковна обврска за **проценка на ризик и превентивни мерки** од страна на работодавачот за решавање на здравствените ризици кај работниците во случај на здравствена криза. Тоа ја нагласи потребата, повеќе од кога и да е, работниците да имаат корист од работната средина што го намалува ризикот од пренос на заразни болести. Од појавата на пандемијата, EU-OSHA разви серија документи и алатки за насоки⁶⁴ во консултација со националните власти и социјални партнери, што им овозможи на работодавачите, особено на малите и средни претпријатија, да знаат како да се усогласат⁶⁵ со барањата за БЗР во различни фази на пандемијата. Овие насоки ќе бидат прилагодени на постепеното разбирање на ризиците од науката и соодветни мерки за јавно здравје. Дополнително, Комисијата ќе развие **итни процедури и насоки** за БЗР на ЕУ за да се овозможи брзо спроведување на мерките во потенцијално здравствени кризи. Ова, меѓу другото, вклучува одредби за ажурирани проценки на ризик, механизми за земјите членки навремено да ја известат Комисијата за појавата на закани по здравјето во различни сектори и работни места, како и поврзаните национални планови за БЗР.

Паралелно, вирусот SARS-CoV-2 беше класифициран според **Директивата за биолошки агенси**⁶⁶ по итна постапка. Оваа одлука помага да се обезбеди заштита на работниците во објекти во кои со вирусот се ракува директно, како што се центрите за производство и дистрибуција на вакцини. Комисијата сега ќе ја следи

⁶³ https://ec.europa.eu/info/files/communication-early-lessons-covid-19-pandemic_en

⁶⁴ <https://osha.europa.eu/en/themes/covid-19-resources-workplace>

⁶⁵ <https://osha.europa.eu/en/publications/covid-19-back-workplace-adapting-workplaces-and-protecting-workers/view>

⁶⁶ Директива 2000/54/ЕЗ на Европскиот парламент и на Советот од 18 септември 2000 година за заштита на работниците од ризици поврзани со изложеност на биолошки агенси при работа.

неговата имплементација, како и ќе изготви насоки за инспекторите за труд што ќе помогнат да се обезбеди правилна примена на мерките.

Пандемијата, исто така, нагласи дека, во некои случаи, мобилните и прекуграничните работници, вклучително и **сезонски работници** од ЕУ и надвор од ЕУ, можат да бидат повеќе изложени на нездрави или небезбедни услови за живот и работа, како што се лошо или пренатрупано сместување или недостаток на информации за нивните права. Комисијата разви насоки за сезонските работници и транспортните работници во ЕУ во контекст на ширењето на Covid-19. Овие упатства ги повикуваат земјите членки и компаниите да обезбедат усогласеност со нивните обврски за заштита на неопходни и ранливи работници, вклучително и со исполнување на нивните обврски за БЗР. Европскиот орган за труд (ELA), со поддршка на Европската Комисија, исто така, во јуни 2021 година ја започна кампањата за подигање на свеста „Права за сите сезони“, повикувајќи да се посвети внимание на потребата да се промовираат фер и безбедни услови за работа за сезонските работници вработени насекаде во земјите од ЕУ⁶⁷. Покрај тоа, EU-OSHA спроведува, во соработка со SLIC, анкета за гледиштата на трудовите инспектори за БЗР за професии со висок ризик, вклучително и сезонска работа, во сите земји членки.

Додека пристапот на ЕУ за БЗР е фокусиран на превенција, исто така е важно да се поддржат работниците заразени од „Covid-19“ и семејствата кои изгубиле членови на семејството поради работна изложеност на SARS-CoV-2. За таа цел, повеќето земји членки објавија дека го препознаваат Ковид-19 како болест која се пренесува на работните места. Иако болести поврзани со работата се тесно поврзани со социјалната сигурност, што е национална надлежност, **Препораката за професионални болести**⁶⁸

Признавањето на „Ковид-19“ како болест која се пренесува на работните места или несреќа на работа е веќе реалност во 25 земји членки. Франција, на пример, воведо владин декрет во септември 2020 година, што овозможува автоматско признавање на здравствена заштита и слични работници и професионалци во случаи што доведуваат до тешка респираторна инфекција. Покрај тоа, Франција дозволува надомест на вакви случаи. Во Данска, случаите на Covid-19 може да се препознаат и компензираат како професионални заболувања и несреќи на работа во сите професии, по проценка на надлежните органи.

на Комисијата го промовира признавањето на болестите поврзани со работата наведени во Препораката од земјите членки, со цел да се поттикне конвергенција.

⁶⁷ <https://www.ela.europa.eu/en/news/rights-all-seasons-european-labour-authority-supports-fair-work-seasonal-workers>

⁶⁸ Препорака на Комисијата од 19 септември 2003 година во врска со Европскиот распоред на болести поврзани со работата.

Комисијата ќе:

- Веднаш започнете со длабинска проценка на ефектите од пандемијата и ефикасноста на ЕУ и националните рамки за БЗР за развој на **итни процедури и насоки за брзо распоредување, спроведување и следење на мерките за време на потенцијални идни здравствени кризи**, во тесна соработка со актери од јавното здравство.
- Ажурирање на **Препораката на Комисијата за болести поврзани со работата за вклучување на Covid-19** до 2022 година.
- Развивање **насоки за трудовите инспектори** за оценување на квалитетот на проценките на ризик и мерките за управување со ризикот според Директивата за биолошки агенси до 2022 година.

Комисијата ги повикува земјите членки:

- Да изготват планови за подготвеност за идни кризи во националните стратегии за БЗР, вклучувајќи имплементација на упатствата и алатките на ЕУ.
- Да изготват механизми за координација помеѓу јавното здравство и властите за БЗР до 2023 година.
- Да го зголемат мониторингот и ефективните инспекции на обврските за БЗР кон сезонски работници во професии со висок ризик.
- Да ја зајакнат соработката и размена на информации помеѓу трудовите инспекторати и другите релевантни национални власти за подобрување на здравствените и безбедносните стандарди во сите сектори за вработување.

3. СПРОВЕДУВАЊЕ НА АЖУРИРАНАТА СТРАТЕШКА РАМКА

Оваа стратешка рамка ќе биде поткрепена со: (i) зајакната **база на докази**; (ii) силен **социјален дијалог**; (iii) мобилизирано **финансирање**; (iv) подобро спроведување; и (v) **подигање на свеста**.

Земјите членки ќе треба да посветат внимание на **зелените и дигиталните прашања во националните стратегии за БЗР** и да ја подобрат превенцијата и подготвеноста да обезбедат ажурирани мерки и пристапи да стигнат до работниот простор.

На ниво на претпријатие, ова ќе се претвори во **планирање и мерки за предвидување од страна на работодавачите**. Потребни се насочени и ажурирани **насоки**, како и **подигање на свеста и дигитални алатки** со посебен фокус на МСП, со цел да ги поддржат во оваа транзиција за да обезбедат високо ниво на заштита на работниците и одржливи решенија, но и зачувување на конкурентноста.

- **Социјален дијалог**

Социјалните партнери се особено добро поставени да најдат решенија прилагодени на околностите на одредена активност или сектор. Секторскиот социјален дијалог на ЕУ дава силен придонес за ефективна имплементација на законодавството за ЕУ за БЗР. Комисијата, заедно со социјалните партнери, ќе се ангажира за да ги идентификува релевантните области и активности на секторско ниво за спроведување на оваа стратешка рамка.

- **База на докази**

Истражувањата и собирањето податоци, како на ниво на ЕУ, така и на национално ниво, се предуслов за спречување на болести и несреќи поврзани со работата. Научните совети и најновите технолошки достигнувања се внесуваат во законодавството и политиката за БЗР. Ова и овозможува на Комисијата да продолжи со креирање политики информирани за докази, како што е наведено во Соопштението за подобра регулатива во 2021 година⁶⁹.

Анкетите, собирањето податоци и фокусирани рецензии на специфични теми во тековната рамка, како на национално, така и на ниво на ЕУ, ќе бидат темели кон целите за справување со промените, превенцијата и подготвеноста во БЗР. Мерките мора да бидат родово свесни и прилагодени на околностите на сите работници, вклучувајќи: (i) потребите на младите работници кои стапуваат во работна сила; (ii) потребите на лицата со попреченост; и (iii) потребите на стареењето на работната сила која треба да биде во чекор со брзата еволуција на модерната технологија во која распространетоста на хронични заболувања и оневозможувачки услови расте⁷⁰.

- **Примена и следење на стратешката рамка**

Успехот на оваа стратешка рамка во голема мера зависи од нејзината имплементација на национално и локално ниво. За да се постигне тоа, земјите членки се поканети да: (i) ги **ажурираат нивните тековни стратегии за БЗР**; (ii) го одразат ажурираниот пристап за заштита на работниците на локално ниво; и (iii) да посветат внимание на трендот на намалување на бројот на трудови инспекции во некои земји членки⁷¹ преку зајакнување на теренските инспекции.

Самит за проценка на состојбите во БЗР во 2023 година, кој ќе ги собере институциите на ЕУ, земјите членки, социјалните партнери, EU-OSHA и другите релевантни засегнати страни, ќе ги искористи првите научени лекции и ќе препорача какво било неопходно пренасочување на оваа стратегија. Самитот ќе се фокусира на напредокот постигнат во пристапот „визија нула“ за смртни случаи поврзани со

⁶⁹ https://ec.europa.eu/info/files/better-regulation-joining-forces-make-better-laws_en

⁷⁰ Стареењето на работната сила: импликации за безбедноста и здравјето при работа. Ревизија на истражување. EU-OSHA, 2016 година.

⁷¹ Европска Комисија (2021): „Студија за поддршка на евалуацијата на Стратешката рамка на ЕУ за здравје и безбедност при работа 2014-2020 година - Краен извештај“.

работа, како и подготвеност за потенцијални закани за здравјето и безбедноста на работниците во иднина.

Во акциониот план на Европскиот столб за социјални права, Комисијата предложи **нов индикатор за фатални несреќи при работа** во ревидираната социјална табла. Овој нов показател ќе биде клучен елемент за следење на „визијата нула“ на ЕУ.

Оваа стратешка рамка, исто така, ќе помогне да се подобри **примената и спроведувањето на постојното право на ЕУ**, на пр. во **работата на трудовите инспектори**, поддржани од релевантни актери (на пример, ACSH, EU-OSHA и SLIC). Обезбедувањето трудови инспектори со водство на ниво на ЕУ и национално водство и обуки за унапредување на соработката и иновативни методи за инспекција помага да се подобри доследното спроведување низ земјите членки. Покрај тоа, Комисијата ќе работи со EU-OSHA за да развие придружни алатки и насоки за работодавачите, особено микро и малите претпријатија, за да се усогласат со законодавството за БЗР.

- ***Подигање на свеста и градење капацитети***

Постојат два предуслови за исполнување на пристапот „визија нула“ за смртни случаи поврзани со работа: (i) зголемување на свесноста за ризиците поврзани со работни несреќи, повреди и болести поврзани со работата; (ii) **градење капацитети** на работодавачите, за да се осигура безбедност при работа благодарение на обуки и образование; и (iii) сите актери кои ја прифаќаат својата одговорност да се усогласат со правилата и насоките. Подигнувањето на свеста ќе биде континуиран фокус на EU-OSHA, особено преку нејзиниот преглед за БЗР на дигитализација и Кампањата за здрави работни места 2023-2025: БЗР и Дигитализација. Тоа ќе придонесе за продлабочување на знаењето и зголемена свест за ризиците од овие случувања.

- ***Финансирање***

Фондовите на ЕУ, особено Средствата за обновување и отпорност и фондот на Политиката за кохезија, може да се искористат за мобилизирање инвестиции за дејствување за БЗР. Над 50% од новиот долгорочен буџет на ЕУ и NextGenerationEU ќе ја поддржат модернизацијата на ЕУ, особено преку инвестирање во истражување и иновации, зелени и дигитални транзиции, подготвеност, закрепнување и отпорност. Европскиот социјален фонд плус (ESF+) е достапен за поддршка на мерките со цел да се промовира одржливо, квалитетно вработување и социјална вклученост, каде 25% се наменети за второто. ESF+ може да го користат земјите членки за да инвестираат во: (i) иновативни и попродуктивни аранжмани за работа; (ii) обуки; (iii) кампањи за информирање и подигање на свеста за здрав начин на живот; (iv) благосостојба на работа; и (v) поддршка за трудовите инспектори. Европскиот фонд за регионален развој (ERDF) може да придонесе со подобро прилагодени работни средини, дигитални решенија и опрема. ERDF и Фонд за кохезија можат да ја поддржат поврзаноста на руралните и оддалечените области. Новата здравствена програма на ЕУ - EU4Health 2021-2027 - исто така ќе обезбеди

значителна поддршка во борбата против ракот. Покрај тоа, EU4Health 2021-2027 ќе придонесе за: (i) превенција од болести и унапредување на здравјето кај населението што старее; и (ii) зголемен надзор над заканите по здравјето. ЕУ, исто така, ќе ги поддржи земјите членки со здравствени истражувања за ракот преку мисијата „Хоризонт Европа“⁷², која ги интегрира иновативните пристапи кон истражувањето и јавното здравје со акцент на превенција од рак, како и со инфраструктура потребна за дигитални здравствени алатки преку Инструментот за поврзување на Европа. Неколку теми поврзани со БЗР се предложени во првите работни програми на Хоризонт Европа под кластерот Здравје. Освен тоа, резултатите од тековните истражувања финансирани според Хоризонт 2020 за безбедност и здравје при работа, ќе дадат вреден придонес, на пример, за психичкото здравје при работа⁷³. Новиот Инструмент за техничка поддршка е исто така достапен за да им помогне на земјите членки да дизајнираат и спроведат реформи за БЗР.

4. ПРОМОВИРАЊЕ ЕФЕКТИВНИ СТАНДАРДИ ЗА БЗР ВО СВЕТОТ

Во глобализираниот свет, заканите по здравјето и безбедноста не запираат на границите. Земјите ширум светот имаат корист од размена на најдобри практики и учење од искуствата едни од други. Клучно е да се **зајакне ангажманот со земјите партнери на ЕУ, регионалните и меѓународните организации и другите меѓународни форуми за да се подигнат стандардите за БЗР на глобално ниво.**

Комисијата ќе соработува со Меѓународната организација на трудот (МОТ) за спроведување и следење на стогодишнината Декларација за иднината на работата од 2019 година. Оваа соработка ќе вклучува поддршка за интеграција на правото на безбедни и здрави работни услови во рамката МОТ за основните принципи и права на работа. Особено релевантна ќе биде соработката со МОТ и СЗО за податоци и знаења. Оваа соработка ќе вклучува поддршка, заедно со земјите членки, за создавање на нов показател за смртност од болести припишани на фактори на ризик при работа како дел од целите на Обединетите нации за одржлив развој.

Комисијата ќе ја поттикне БЗР во глобалните синџири на снабдување и компании кои работат во земји со низок и среден приход. Особено, ова ќе вклучува продолжување на соработката во рамковни иницијативи како што се Г7 Фондот „Визија нула“, Договорот за побезбедни работни места на Г20, како и Експертската мрежа за БЗР.

Неопходно е да: (i) се осигура дека стандардите за БЗР се соодветно земени предвид како дел од обврзувачките обврски за работни и социјални стандарди; и (ii) промовирање на поширокото прашање за пристојна работа во идните трговски договори на ЕУ. Ефективното спроведување на трговските договори на ЕУ треба да

⁷² Мисијата има крајна цел „да спаси повеќе од 3 милиони животи до 2030 година, и за оние кои се погодени од рак, да живеат подолго и подобро“.

⁷³ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/03a2c022-9c01-11eb-b85c-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-199503195#document-info>

ги поддржи овие обврски, по неодамнешниот пример од Договорот за економско партнерство ЕУ-Јапонија.

Комисијата ќе продолжи да развива билатерална соработка со земјите партнери за промовирање подобри услови за работа, со што ќе се справи со нееднаквостите и ќе го унапреди човечкиот развој во светот. Покрај тоа, билатералната соработка со САД ќе биде обновена според преиспитана и ажурирана заедничка агенда за БЗР и ќе се започне нова соработка, особено со Канада.

Земјите кандидати и потенцијалните кандидати ќе бидат поддржани во нивните напори да ги усогласат нивните правни рамки и политики за БЗР со *правото* на ЕУ. За Западен Балкан, ова вклучува поддршка преку: (i) Процесот на економски и реформски програми; (ii) состаноци на поткомитетите; (iii) Поглавје 19 преговори каде што е релевантно; и (iv) финансиска помош обезбедена за активностите на ЕУ-ОСНА и за поддршка на агенциите за БЗР.

Билатералната соработка за БЗР, исто така, ќе се развие со Источното и Јужното соседство на ЕУ, како и преку промовирање на регионална соработка, вклучително и преку Источното партнерство и Унијата за Медитеранот.

5. ЗАКЛУЧОК

Оваа стратешка рамка има за цел мобилизирање на институциите на ЕУ, земјите членки, социјалните партнери и другите релевантни засегнати страни околу заедничките приоритети за заштита на здравјето и безбедноста на работниците. Истата се однесува на сите релевантни страни кои се занимаваат со здравје и безбедност при работа (национални администрации, вклучително и трудови инспекторати, работодавачи, работници и други релевантни актери за БЗР) и создава рамка за дејствување, соработка и размена.

Комисијата ќе работи со земјите членки и социјалните партнери за: (i) посветување внимание на **промените** во новиот свет на работа; (ii) подобрување на **превенцијата** од несреќи и болести на работното место во согласност со **пристапот „визија нула“**; и (iii) зголемување на **подготвеноста** за потенцијални идни здравствени кризи.

Комисијата ги повикува земјите членки да ги ажурираат и изготват своите национални стратегии за БЗР во согласност со оваа стратешка рамка - во соработка со социјалните партнери - за да се осигураат дека новите мерки се применуваат на терен. **Самитот за БЗР 2023 година** ќе овозможи преглед на напредокот во оваа амбициозна рамка, како и проценка на адаптацијата во светло на контекстот што брзо се менува.